

UN TROS DE
CONVERSA AMB

ADA
CASTELLS

Josep M. Sala-Valldaura

S.-V. El llenguatge s'ha aprimat, hauria d'abraçar tota mena de realitats i se n'estan quedant bandejades.

A.C. ¿Penses en els pagesos i els artesans?

S.-V. No necessàriament, és més greu: penso en la capacitat per entendre les metàfores.

A.C. Però, ¿no creus que la crítica n'ha fet un gra massa a l'hora de valorar la llengua dels escriptors?

S.-V. Sí, jo provinc de la generació dels setanta i reconec que en vam fer un gra massa. Vam descobrir la tradició i estàvem particularment oberts a agafar totes les formes i el lèxic tradicional. De tota manera, ara s'ha passat a l'altre extrem: un col·lega se'm queixava l'altre dia que es veia obligat a explicar el lèxic de Salvat-Papasseit.

A.C. ¿No et sents com un bitxo raro, si vols, una rara avis sabent coses com el lèxic de Salvat-Papasseit?

S.-V. Un dia vaig decidir que jo era la persona més normal que coneixia. Hi ha dues maneres d'agafar-se la vida: ser com t'agradaria ser o ser com ets. És d'intel·ligència pràctica acceptar la segona opció, i en aquest eix de normalitat vaig pensar que era normal creure en la paraula. Ser poeta és una sort, i si a algú no li agrada, penso que és una llàstima per a ell.

A.C. De tota manera, la desconexió amb el món és evident.

S.-V. La primera desconexió amb el món és professional. Cada cop tinc

menys estudiants a classe, però quan canvies de país, la cosa no és així.

A.C. ¿Viure en minoria no et suposa una neurosi?

S.-V. Diuen que hi ha un 40% de persones a Occident amb problemes mentals. En el gremi dels poetes també deu ser així. La literatura viu dels detritus i els tracta com el metge tracta el dolor. Hi ha un cert exorcisme. El poeta no pot dir que és normal, perquè el públic no vol que ho sigui. És el receptor qui em fa ser poeta, tal com el capellà pot ser ateu però no ho és per a qui combrega.

A.C. Per això cal una disfressa. Hi ha poetes que se'n surten amb una bufanda o amb un barret de copa i altres, com tu, que són més discrets.

S.-V. És la litúrgia de la recepció. Jo sóc més discret, perquè sóc tímid.

A.C. Tu has viscut aquell moment en què el país necessitava poetes per recuperar-se. La decadència ha portat a bandejar-los. Què s'ha perdut pel camí?

S.-V. S'ha perdut la ideologia per bé i per mal. Hi havia un excés de discurs ideològic molt poc pràctic, però ara hem aprimat massa el pensament. Som massa irònics i relativistes. No hi ha ideologia, només tàctica i som màquines de votar, això sí que és una crisi.

A.C. I l'econòmica et preocupa?

S.-V. M'espanta per la gent que viu en la misèria, però no per mi, que en lloc de marisc puc menjar cala-

mars. No goso demanar socors en una piscina d'un metre de fondària mentre hi ha gent que s'està ofegant a l'oceà. He vist el Tercer Món i no em veuràs mai queixar-me. El viatge t'ensenya a no ser tan dogmàtic, a tenir respecte per l'altre.

A.C. La literatura també t'obliga a un viatge interior.

S.-V. Sí, és una feina contemplativa i reflexiva.

A.C. I no es pot caure en el conformisme.

S.-V. Contra l'avorriment, ambició. La meva aspiració sempre és fer un bon poema. I per això has de tenir confiança en la paraula i capacitat d'agafar-ne l'arrel. No sé si és una fe religiosa, però s'hi assembla.

A.C. I com es pot creure en tot plegat després del postmodernisme?

S.-V. Els miralls de la realitat s'han trencat amb el subconscient, el desordre, l'absurd, l'arbitrarietat. Hi ha poetes que continuen tenint fe i d'altres que són al laberint de la foscor.

A.C. I els narradors?

S.-V. Kundera ho explica molt bé. La novel·la és el gènere de la modernitat europea, perquè permet dir que tot és relatiu. La veritat es reparaix quan manca un déu. A més, cadascú de nosaltres pot ser protagonista. Hi ha una dignificació de l'ésser humà molt moderna. Tots som fills de Darwin, Mendel i Marx. Funcionem amb causa-conseqüència i això ho explica la novel·la.

A.C. Però ho està trencant.

S.-V. Bé, les bombes com l'absurd i el surrealisme han caigut. Com deia aquell: "Què es pot escriure després d'Iroshima?"

A.C. No era Auschwitz?

S.-V. Sí, és cert, però també podria haver estat Iroshima.

A.C. El cas és que l'escepticisme bloqueja.

S.-V. Sí, però té un cantó bo. Cadascú de nosaltres ens hem de fer la nostra ètica i també la nostra estètica. Vivim sempre en la crisi i som els únics responsables del que fem. Estem deseparats.

A.C. La solució no vindrà de l'Europa decadent.

S.-V. No i serà positiu. La nostra relació amb la natura no és correcta.

Viu amb la voluntat permanent de fer bons poemes i aquesta és la seva recepta infal·lible contra qual·sevol crisi, perquè, amb un propòsit absolut, tot es torna relatiu. Parlem de tot això i de més sense fugir mai de la passió per la literatura i d'aquell art en majúscules que només es pot mirar amb certa timidesa i molta humilitat. Aquest tros de conversa n'és la prova

FOTO:
RUTH MARIGOT

TEXTURES IGNASI ARAGAY

Com un arbre frondós, la bellesa no és més que una suma equilibrada d'imperficcions. Imagineu-vos un roure immens en un poble minúscul, perdut. Si al roure hi sumem els escassos habitants del

lloc, les paraules que diuen en una llengua moribunda, la remor del riu, la boira i la neu que enterboleixen la memòria, uns glopets de sidra per baixar del núvol, un poc de pau i un xic de fantasia; si

sumem tot això, i algunes coses més que no diré, ens surt el món infinit de Paniceiros. Naturalment, ningú no coneix aquest poblet asturià. Només els qui han llegit Xuan Bello saben que allí hi

transcorre calladament una història universal i tel·lúrica, tan màgica com real. Només la literatura ens permet inventar la veritat d'un món que es mor. És com crear la nostàlgia i estimar-la: Mequinensa,

Sinera, Macondo, Obaba... Poseu-vos esclops per sentir la humitat sota els peus i feu camí llegint la *Història universal de Paniceiros* (Adesiara), traduïda de l'asturià al català per Jordi Raventós. Mentre el soroll

embolcalla la terra, pronunciareu en veu baixa, com un conjur, com un ardit, la paraula de l'aventura: Pa-ni-ceiros. I ja podreu somniar l'harmonia del món: "Un home que somnia és home i déu alhora".